

فرهنگی‌نگار

دانشگاه آزاد استان البرز هفته گذشته (۱۱ و ۱۲ خرداد ۱۴۰۴) میزبان دومین کارگاه توان‌افزایی «تبیین مؤلفه‌های هویت ایرانی – اسلامی» شد. این دوره آموزشی کوتاه‌مدت با حضور مهدی‌نوی‌پداهم، دبیر کل هیئت‌مؤسس دانشگاه آزاد، فرزند جهان‌بین، معاون فرهنگی و دانشجویی دانشگاه آزاد، علی صفری، معاون هماهنگی امور عمرانی استانداری البرز، حسین کلانتری خلیل آباد، رئیس دانشگاه آزاد استان البرز و واحد کرج، امیر ابراهیم‌زاده، مسئول دفتر نهاد نمایندگی مقام معظم‌رهبری در دانشگاه‌های استان البرز، حسن بنیانیان، مشاور فرهنگی دانشگاه آزاد اسلامی، حسن بلخاری، استاد گروه مطالعات عالی هنر دانشگاه تهران، عبدالمهدی مستکین، عضو کمیته فرهنگ و تمدن اسلام و ایران، سجاد محمدیارزاده، رئیس دانشگاه آزاد اسلامی واحد استاد فرشچیان و اعضای هیئت‌رئیسسه، اعضای هیئت‌علمی، دستیاران آموزشی، مدیران و معلمان مدارس سما استان البرز در سالن همایش‌های شهید سلیمانی واحد کرج برگزار شد. در اختتامیه دوره شرکت‌کنندگان در کارگاه عملی استاد صفر سامی، استاد خاتم‌کاری و استاد محمدهادی ابوالقاسمی، استاد نگارگری دو نفر از استادان برجسته دانشگاه آزاد هنر‌های ایرانی استاد فرشچیان، از نزدیک با هنر خاتم‌کاری و نگارگری ایرانی‌اسلامی آشنا شدند. در ادامه بخش‌های مختلف این دوره را مرور خواهیم کرد.

دبیرکل هیئت‌مؤسس دانشگاه آزاد تشریح کرد نقش مواردیت فرهنگ و تمدن در هویت‌یابی نسل جوان

مهدی نوی‌پداهم، دبیرکل هیئت‌مؤسس دانشگاه آزاد و دبیر کمیته فرهنگ و تمدن اسلام و ایران در دومین دوره آموزشی تبیین مؤلفه‌های تقویت هویت ایرانی – اسلامی در دانشگاه آزاد استان البرز به بررسی ابعاد گوناگون هویت، ضرورت تقویت انسجام اجتماعی و نقش نهادهای آموزشی در تربیت نسل هویت‌مند پرداخت و گفت: «مسئله هویت یکی از بحران‌های جدی جوامع امروز به‌خصوص در عصر جهانی‌شدن است. ازاین‌رو نیازمند برنامه‌ریزی دقیق وهوشمندانه‌برای حفظ انسجام‌فرهنگی واجتماعی کشوریم.»

دبیر کمیته فرهنگ و تمدن اسلام و ایران هویت ملی و دینی را عناصر کلیدی در ایجاد احساس تعلق و تعهد به جامعه برشمرد و تأکید کرد: «تنوع اقوام، زبان‌ها، مذاهب و آداب‌ورسوم در ایران یک فرصت ارزشمندند که باید در چهارچوب وحدت و همبستگی ملی مدیریت شود.» نوی‌پداهم فقدان آشنایی جوانان با میراث‌فرهنگی و تمدنی را در میزان احساس تعلق آنان مؤثر دانست و گفت: «این خلأ، زمینه‌ساز بحران هویت خواهد بود. جوانی که با گذشته پرشکوه ایران اسلامی آشنا نباشد، همچون درختی بدون ریشه است؛ بنابراین با زبان امروزی، مواردیت را برای نسل جدید بازخوانی کرد.»

رئیس دانشگاه آزاد استان البرز مطرح کرد ضرورت بازآفرینی هویت شهری در افاق تمدن نوین اسلامی

حسین کلانتری، رئیس دانشگاه‌آزاد استان البرز، استاد دانشگاه‌وپژوهشگر حوزه‌مطالعات‌شهری، در نشست تخصصی «تبیین و تقویست مؤلفه‌های هویت ایرانی اسلامی» با تأکید بر نقش اساسی شهر در فرایند تمدن‌سازی، بازآفرینی هویت شهری را ضرورتی اجتناب‌ناپذیر در مسیر تحقق تمدن نوین اسلامی دانست. کلانتری در سخنان خود با اشاره به گسست میان ریشه‌های فرهنگی و مدل‌های توسعه مدرن اظهار داشت: «کلان‌شهرهای ایران امروز با نوعی اختلال هویتی مواجهند که ناشی از بی‌توجهی به پیوندهای فرهنگی، تاریخی و دینی در الگوهای توسعه شهری است. شهر ایرانی – اسلامی باید به بازتولید نظم معنوی، اخلاقی و اجتماعی در بستر زندگی معاصر بپردازد.»

وی با تأکید بر اینکه شهر، بستر اصلی زیست انسانی است، افزود: «در اندیشه تمدنی اسلامی، شهر صرفاً کالبدی برای اسکان جمعیت نیست، بلکه محیطی برای تحقق ارزش‌ها، معنا و روابط مبتنی بر کرامت انسانی است. شهری که هویت بار نباشد، انسان‌هایی می‌پروراند که به گذشته خود آگاهند، در زمان حال معنا می‌آفرینند و به آینده با ایمان می‌نگرند.»

کلانتری در ادامه به تبیین مفهوم «هویت شهری» پرداخت و گفت: «هویت شهری، بازتابی از پیوند انسان با فضا، خاطره، ارزش‌ها و ساختار اجتماعی است.شهری که هویت دارد، با مفاهیمی چون مشارکت اجتماعی، تعلق مکانی، دیپلماسی فرهنگی و مقاومت فرهنگی در برابر بحران‌ها شناخته می‌شود.» وی در ادامه «الگوهای معماری بومی» مانند حیاط مرکزی، ایوان، بادگیر و مصالح سنتی که برگرفته از حکمت زیست‌اقلمی و درون‌گرایی است، «سبک زندگی مسلمان‌محور» شامل رعایت آیین‌های همسایگی، صل‌رحم، بازارچه‌های محلی وروابط چهره‌به‌چهره، «جایگاه‌نماد‌های دینی» شامل مساجد، حسینیه‌ها، حرم‌ها در بافت شهر و ریتیم عبادات در زندگی روزمره، «حافظه تاریخی و بافت کهن» شامل حفظ خانه‌ها، خیابان‌ها، گذرهای تاریخی و خاطرات مکان‌ها، «عدالت فضایی و مشارکت» شامل شورا‌های محلی، مشارکت مردم و اخلاق حاکمیتی اسلامی، «اقتصاد بومی» شامل بازارهای سنتی، تولیدات محلی و پیوند اقتصاد با هویت و «زیبایی‌شناسی اسلامی» شامل خوشنویسی، نقوش اسلیمی، رنگ‌ها سنتی ویاغ ایرانی به‌عنوان جلوه‌های معنا‌یافته زیبایی‌ربه‌عنوان ابعاد هفت‌گانه هویت شهری ایرانی – اسلامی معرفی کرد.»

دکتر کلانتری با تأکید بر اینکه «شهر، نقطه آغاز تمدن‌سازی است» خاطرنشان کرد: «شهر‌های دارای هویت قوی به پرند‌های ملی تبدیل می‌شوند و می‌توانند در عرصه دیپلماسی فرهنگی، جذب سرمایه و ارتقای اعتبار ملی نقش آفرینی کنند. در مقابل، شهر‌هایی هویت موجب گسست تمدنی، افزایش خشونت شهری، ضعف تعلق مکانی و زوال سرمایه اجتماعی می‌شوند.» وی مهم‌ترین چالش‌های هویت شهری در ایران را گسست میان سنت و مدرنیت، عدم وجود پیوست فرهنگی در طرح‌های توسعه، سوداگری فضا و تجاری‌سازی شهر، تضعیف نهادهای معنوی در محلات و مشارکت ضعیف مردم در تصمیم‌سازی شهری از جمله چالش‌ها و آسیب‌های هویت شهری برشمرد. وی در بخش دیگری از سخنان خود با ارائه مجموعه‌ای از شاخص‌های ارزیابی هویت شهری ایرانی – اسلامی، ارزیابی موفقیت شهر در تحقق هویت بومی را ممکن دانست و گفت: «هویت معنوی – دینی به معنای حضور فعال معنویست در فضا و رفتار، هویت اقتصادی – بومی به معنای پیوند اقتصاد با مشاغل خرد و سنتی، هویت تاریخی – حافظه‌ای به معنای حفظ و بازآفرینی بافت‌های تاریخی، هویت فرهنگی – اجتماعی به معنای آیین‌های محله‌ای و مشارکت اجتماعی و هویت کالبدی – معماری به معنای استفاده از مصالح بومی و اصول درون‌گرایی و هویت زیباشناسی به معنای استفاده از هنر‌های سنتی، خوشنویسی، رنگ و فرم‌های اصیل از جمله شاخص‌های تعیین‌کننده

در دومین کارگاه توان‌افزایی «تبیین مؤلفه‌های هویت ایرانی – اسلامی» مطرح شد

ضرورت پرداختن به گذشتهٔ تمدنی برای تثبیت هویت در جهان معاصر

صرفاً تکرار گذشته نیست، اظهار کرد: «تمدن اسلامی در قرون چهارم و پنجم هجری، شکوه و اقتداری کم‌نظیر در جهان اسلام به وجود آورد و به تعبیر استاد زرین کوب، معجزه تمدن اسلامی است. دانش، فلسفه، فقه، معماری، نظم شهری و بسیاری از جلوه‌های تمدنی در آن دوران به اوج خود رسیدند، اما نمی‌توان گفت که صرفاً بازگشت به همان دوره کافی است. ما باید از آن عبور کنیم و تمدنی نو با ویژگی‌های جدید و متناسب با شرایط امروز بسازیم.»

وی افزود: «در تمدن نوین اسلامی باید نقاط قوت تمدن پیشین را حفظ کرده و ضعف‌های آن را بر طرف کند. یکی از مهم‌ترین نقدهای وارد بر تمدن گذشته اسلامی، غفلت از مشارکت مردمی و انکای بیش از حد به ساختارهای سلطنت‌محور بود. در تمدن نوین اسلامی، باید مردم‌سالاری دینی و نقش مردم در حکمرانی و تمدن‌سازی تقویت شود. این تمدن با تمدن غربی نیز خط فاصل جدی دارد. علم در عین اخلاق، پیشرفت مادی در کنار پیشرفت معنوی، حفظ خانواده و پرهیز از فردگرایی افراطی.»

جهان‌بین در ادامه سخنان خود به نقش دانشگاه در شکل‌گیری تمدن نوین اسلامی پرداخت و تصریح کرد: «دانشگاه نباید صرفاً محلی برای انتقال محفوظات یا مهارت‌های شغلی باشد، بلکه باید با ایجاد نگاه تمدنی، این مفاهیم عمیق درک شود.» وی با انتقاد از نگاه سلطه‌محور در تمدن مدرن به علم گفت: «تمدن غربی، علم را به ابزاری برای سلطه بدل کرد. در حالی که در نگاه اسلامی، علم باید در خدمت رشد، تعالی و عدالت اجتماعی قرار گیرد. علم در تمدن نوین اسلامی، باید ناظر به مسائل واقعی جامعه و ابزار حل مشکلات مردم باشد، نه ابزاری برای تسلط سیاسی یا سلطه اقتصادی.» معاون فرهنگی و دانشجویی دانشگاه آزاد اسلامی در پایان سخنان خود گفت: «امروزه در جهان اسلام چندین الگوی تمدنی مطرح است و حمایت ترامپ از عربستان و بدگویی از ایران در همین راستای تقویت الگوی تمدنی عربستان و تضعیف الگوی تمدن نوین اسلامی است. هر تمدن سه مرحله، تولید الگو، ایجاد الگو و تکثیر را طی می‌کند و لذا هر الگویی بتواند موفق باشد و به هر میزان کشش داشته باشد، در جغرافیای بزرگ‌تر تکثیر می‌شود.»

رئیس دانشکده بین الملل دانشگاه آزاد واحد کرج: تبیین عقلانی هویت ایرانی اسلامی می‌تواند برای نسل جوان مؤثر باشد

محمدحسین پرهانی‌فر، رئیس دانشکده‌بین‌الملل دانشگاه آزاد واحد کرج در این دوره بیان داشت: «معنای هویت از ماهیت گرفته‌شده به معنی ناشی‌است که خودنمایی می‌کند، و ایران نیز به معنی سرزمین اصیل زادگان، آزادگان و شرافتمندان است و در اصطلاح مجموعه مقررات الهی است که توسط آخرین پیامبر حضرت محمد(ص) برای هدایت مردم ابلاغ‌شد.» وی با ارائه مطالب در دو محور گفت: «هویت ایرانی اسلامی به شکل‌های مختلفی تبیین می‌شود از جمله تبیین تاریخی، سیاسی، کلامی و… اما تبیین فلسفی آن کمتر انجام گرفته است و در واقع تبیین عقلانی هویت ایرانی اسلامی روشنی است جذاب و تأثیرگذار که می‌تواند نسل جوان را قانع سازد و علاقه‌مند به این هویت درونی اصیل گرداند.»

برهانی‌فر اظهار داشت: «فلسفه هویت ایرانی اسلامی موضوعی است که به آن پرداخته نشده است و اتفاقاً پرداختن به آن در زمان ما بسیار ضروری است و تحلیل موضوعی، استقرار مسائل و بیان نتایج و اهداف در هویت ایرانی اسلامی ضرورتی انکارناپذیر است که پرداختن به آن در دانش فلسفه هویت ایرانی اسلامی میسر خواهد بود.»

وی فلسفه هویت ایرانی اسلامی را دارای شاخصه‌های متعددی دانست که از آن جمله به عقلانیت، رشد و بالندگی و تمدن‌سازی اشاره و بیان کرد: «در فلسفه هویت ایرانی اسلامی، عقلانیت نخستین اصل است که خودنمایی می‌کند، اگر در هویت ایرانی اسلامی عقلانیت لحاظ نشود بر مبنای عقلانیت منسجیده نشود بر بستر عقلانیت بررسی نگردد، چنین هویتی نمی‌تواند از استحکام و دوام لازم برخوردار باشد، بنابراین هم هویت ایرانی ما مبنای عقلانی دارد و هم هویت دینی ما، پرچم سه رنگ ایران که بیانگر نشاط و صلح، پایداری و مقاومت است مبنای عقلی دارد و بسیاری از نام‌گذاری‌های افراد ماه‌های سال در ضمن زیبایی، محتوای عقلی دارند، در اسلام نیز عقلانیت فراوان مورد تأیید و تأکید است.» رئیس دانشکده بین‌الملل واحد کرج اظهار داشت: «از دیگر مؤلفه‌های فلسفه هویت ایرانی اسلامی رشد و بالندگی و پیشرفت و کمال‌گرایی است، در تاریخ کهن ایران که از کتب گذشته‌گان به سگ‌نوشته‌ها به‌دست می‌آید از معماری گرفته تا تدوین کتب علمی در رشته‌های مختلف دلیلی بر رشد و بالندگی این هویت است و در اسلام هم کمال نفس و حرکت رو به جلو از ضرورت‌ها شمرده می‌شود تا جایی که در حدیث آمده است: اگر کسی دو روزش مثل هم باشد مجنون است.»

وی در پایان خاطرنشان کرد: «هویت ایرانی تمدن‌ساز است، تمدن کهن ایرانی که از این هویت نشئت گرفته برکسی پوشیده نیست و تمدن اسلامی هم در کنار تمدن ملی دستاوردی است که می‌تواند جهان را متحول و متقدم سازد.»

عضو کمیته فرهنگ و تمدن اسلام و ایران: دانشگاه‌ها باید محل پرورش ذهن و دل باشند

عبدالمهدی مستکین، عضو کمیته فرهنگ و تمدن اسلام و ایران در این دوره آموزشی با ذکر نام‌های چون فردوسی، سهروردی و مریم میرزاخانی جوانان را به خودباوری دعوت کرد و گفت: «شما می‌توانید در سطح جهانی اثرگذار باشید، اگر مسیر علم، تفکر و اخلاق را در پیش بگیرید.»

مستکین با بیان داستان‌هایی از فرهنگ ایرانی-اسلامی، از جمله ماجرای درخکاری در زمان انوشیروان، تأکید کرد: «کار برای آنگدگان و خدمت بی چشم‌داشت، نماد تمدن و نشانه‌ای از امید است. به گفته او، خداوند به کسی که بی‌توقع خدمت می‌کند عزت، برکت و توان می‌بخشد.» وی در پایان نقش امید را در کنار دانش حیاتی دانست و تصریح کرد: «دانشگاه‌ها باید محل پرورش ذهن و دل باشند. جامعه‌ای که در آن امید، علم، خلاقیت و مسئولیت‌پذیری رشد کند توانایی ساختن آینده‌ای روشن را خواهد داشت.»

مدیرگروه مطالعات عالی هنر دانشگاه تهران: هویت سیال جهان بازگشت به اصالت تمدنی را ضروری کرده است

حسن بلخاری قهی، استاد گروه مطالعات عالی هنر دانشگاه تهران با تأکید بر اینکه «هنریمایی» یا سیر و سلوک در عرصه هنر، در این گفتار به‌مثابه یک فرایند مورد بحث قرار ندارد، خاطرنشان ساخت: «ما در اینجا از منظر جایگاه و ساحت هنر در سیر تمدنی سخن می‌گوییم؛ جایی که عنوان و تعریف، روشنگر ماهیت آن خواهد بود.»

و بنیادین در ارزیابی هویت شهری ایرانی – اسلامی به شمار می‌روند.»

کلانتری دانشگاه‌ها را به‌عنوان یکی از ارکان اصلی هویت‌سازی شهری معرفی کرد و گفت: «بایسته است دانشگاه‌ها در حوزه نظریه‌پردازی، تربیت معماران و هدایت گفت‌مان معماری و شهرسازی مبتنی بر هویت، نقش آفرینی کنند. نهادهای فرهنگی و دینی نیز باید به شهر معنا و مشروعیت بخشیده، در راستای ارزش‌های اسلامی هدایت نمایند.»

وی در پایان خاطرنشان کرد: «بازطراحی معماری شهری بر اساس اصول اسلامی –ایرانی، احیای نظام‌محور و توانمندسازی محلات، فعال‌سازی ظرفیت‌های اقتصادی و فرهنگی بومی، تأسیس مرکز مطالعات هویت شهری، اصلاح نظام آموزشی معماران و شهرسازان و تقویت مشارکت اجتماعی در حکمرانی شهری از جمله راهبردهای تحقق هویت شهری ایرانی – اسلامی است.»

معاون هماهنگی امور عمرانی استانداری البرز: نتوانسته‌ایم الگوی «محله‌محوری» در ساختار شهری ایرانی را تکرار کنیم

علی صفری، معاون هماهنگی امور عمرانی استانداری البرز در دوره توان‌افزایی «تبیین و تقویت مؤلفه‌های هویت ایرانی – اسلامی» که در دانشگاه آزاد واحد کرج برگزار شد، با تأکید بر اهمیت بازگشت به اصول هویت‌محور در طراحی شهری، از فاصله‌گرفتن بسیاری از شهر‌های امروز ایران با ریشه‌های فرهنگی و دینی معماری ایرانی – اسلامی انتقاد کرد. وی با اشاره به اصل «محله‌محوری» در ساختار شهری ایرانی، گفت: «نمونه‌ای مانند میدان نقش جهان اصفهان که سسالیان سال از ساخت آن گذشته، هنوز در سطح جهان زبانزد است. در این میدان، بازار، مسجد، میدان مرکزی و عرصه‌های گفت‌وگو و تجمعات اجتماعی با نگاهی انسانی و دینی در کنار هم قرار گرفته‌اند. متأسفانه نتوانسته‌ایم چنین الگویی را در دوره معاصر تکرار کنیم.»

صفری با انتقاد از بی‌هویتی در نمای ساختمان‌ها، اظهار داشت: «امروز در بسیاری از خیابان‌ها، با نماهایی مواجهیم که آن را رومی می‌نامند، درحالی‌که نه رومی است و نه ایرانی. نمای اصیل ایرانی همیشه با مصالح بومی مانند سنگ معنا پیدا کرده، اما متأسفانه این پیوند با هویت، گسسته شده است.» وی با اشاره به تجربه کشور‌های دیگر، خاطرنشان کرد: «در شهر‌هایی مانند کوالالامپور و پرتغال‌یا در مالزی، برای جذب گردشگر از عناصر فرهنگی دیگر کشور‌ها از جمله تابلو استفاده کرده‌اند و حتی مینیاتورهایی از سی‌وسه‌پل ساخته‌اند. این در حالی است که درون کشور از بسیاری از عناصر هویتی خود غفلت کرده‌ایم.»

معاون عمرانی استاندار البرز با اشاره به معماری سنتی ایرانی گفت: «در خانه‌هایی مانند خانه بر جردی‌ها در کاشان، با وجود نبود آسایش فیزیکی به‌معنای مدرن، آرامشی عمیق در دل معماری حس می‌شود. ما امروزه آسایش را جایگزین آرامش کرده‌ایم و این تغییر سبک زندگی، ما را از ریشه‌های فرهنگی ما دور کرده است.»

دکتر صفری در پایان، ضمن قدردانی از حضور استادان، نخبگان و دانشجویان، تأکید کرد: «این گونه نشست‌ها فرصتی مغتنم برای بازاندیشی در مبنای هویتی کشور است و دانشگاه‌ها می‌توانند در این مسیر نقشی پیشرو ایفا کنند.»

مسئول نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌های استان البرز: دانشگاه‌ها سنگ‌راصلی مقابله با هجمه‌های فرهنگی است

امیر ابراهیم‌زاده، مسئول نهاد نمایندگی مقام معظم‌رهبری در دانشگاه‌های استان البرز در دوره توان‌افزایی «تبیین و تقویت مؤلفه‌های هویت ایرانی – اسلامی» با تأکید بر اهمیت حفظ هویت ملی و دینی در فضای دانشگاهی گفت: «مفاهیم هویتی در عصر جهانی‌سازی با چالش‌هایی جدی روبه‌رو هستند و اگر این مؤلفه‌ها تضعیف شوند، جامعه دچار سردرگمی و انحراف خواهد شد.» وی با بیان اینکه نباید میان ایران و اسلام تفکیکی قائل شد، افزود: «هویت ایرانی – اسلامی مبتنی بر ایمان، عقل، عدالت خواهی، مقاومت و باور به فرهنگ غنی ملی و دینی است. زبان فارسی، مفاخر علمی و ادبی، سبک زندگی خانواده‌محور و مسئولیت‌پذیری اجتماعی از مهم‌ترین ارکان این هویت هستند که باید به نسل جوان منتقل شوند.»

ابراهیم‌زاده همچنین دانشگاه را سنگر اصلی مقابله با هجمه‌های فرهنگی دانست و تصریح کرد: «دانشگاهیان مسئولیت دارند در تولید علم، اخلاق و فرهنگ پیش قدم باشند. ما باید نسل جوان را نسبت به ریشه‌های هویتی خود آگاه کنیم و با تکیه بر مؤلفه‌های هویت ایرانی – اسلامی، زمینه پیشرفت و عزت ملی را فراهم آوریم.»

معاون فرهنگی و دانشجویی دانشگاه آزاد: علم در تمدن نوین اسلامی باید در خدمت رشد و عدالت اجتماعی قرار گیرد

فرزند جهان‌بین، معاون فرهنگی و دانشجویی دانشگاه آزاد اسلامی، در نشست تخصصی «تبیین و تقویت مؤلفه‌های هویت ایرانی اسلامی» با تشریح مفاهیم بنیادین در حوزه تمدن‌سازی، بر نقش اساسی فرهنگ در تحقق تمدن نوین اسلامی تأکید کرد و بیان داشت: «تمدن از ریشه «مدن» به معنای یکجانشینی، ساخت و آبادانی و درخشش است. وقتی تعبیری چون مدن یا لمکان (سکونت در مکان)، مدن بالمعدن (شهرسازی) و مدینه (شهر آرامی) را کنار هم قرار دهیم، معنای تمدن به مثابه زندگی پایدار و پیشرفته و درخشان است.»

وی افزود: «تا پیش از قرن هجدهم، تمدن در تقابل با بربریت تعریف می‌شد؛ اما از قرن هجدهم به بعد با نظرات توین بی و دیگران، نگاه جدیدی به تمدن شکل گرفت. تمدن دیگر در تفاوت با توحش نبود، بلکه به صورت حیات اجتماعی مبتنی بر یک روح مشترک در یک جغرافیای گسترده به صورت چند فرهنگی معنا پیدا کرد و با این نگاه، تمدن‌ها و نه تمدن معیار مطرح شد. جهان‌بین با تبیین تفاوت‌های فرهنگ و تمدن گفت: «تمدن به مثابه نرم‌افزار است و تمدن به مثابه سخت‌افزار. فرهنگ، بسترشناه فکری و معنوی است که تمدن بر اساس آن شکل می‌گیرد. برای مثال، وقتی در معماری اسلامی از گنبد سخن می‌گوییم، طرح و ایده آن از حقیقت توحید و کثرت در عین وحدت بر می‌خیزد و محصول نهایی آن در قامت گنبد جلوه‌گر می‌شود. در واقع آنچه ساخته می‌شود، تمدنی است؛ اما آنچه باعث ساخت آن می‌شود، فرهنگی است.» وی ادامه داد: «تمدن، تجلی بیرونی و ملموس فرهنگ در ابعاد مختلف زندگی بشر است؛ در حالی که فرهنگ، درونی، زیربنایی و پنهان‌تر است. اگر فرهنگ ضعیف باشد، تمدن شکل نمی‌گیرد یا بسیار شکننده خواهد بود.» معاون فرهنگی و دانشجویی دانشگاه آزاد با تأکید بر اینکه تمدن نوین اسلامی

به گزارش روابط عمومی دانشگاه آزاد واحد کرج، وی با اشاره به مفهوم هویت و منسرورت توجه به اصالت آن گفت: «بحث هویت، به‌ویژه اصالت هویت همواره در دل بنیان‌های تمدنی و ادبیات تاریخی ما مطرح بوده است اما در جهان امروز با ظهور پدیده هویت سیار ضرورت بازخوانی این مفهوم بیش از هر زمان دیگری احساس می‌شود.» وی افزود: «در دنیای امروز رسانه‌ها با زراتاب‌های متنوع و تأثیرگذار خود هویت‌هایی تولید می‌کنند که الزاماً از اصالت برخوردار نیستند. هویت سیار به بیانی نوعی بی‌هویتی است. اگر رسانه‌ها فاقد بنیان‌های اصیل فرهنگی و تمدنی باشند آنچه خلق می‌کنند نیز از هویت نهی خواهد بود.» بلخاری خاطرنشان ساخت: «بنابراین پرداختن به گذشته تمدنی بازگشتی محافظه‌کارانه نیست، بلکه ضرورتی برای تثبیت هویت در جهان معاصر است. در این راستا، استادانی که تنها در محدوده آموزش نمی‌مانند؛ بلکه مرزهای دانش را نیز جابه‌جا می‌کنند، اهمیت دارند. افرادی چون استیسی، جامعه‌شناس معاصر نقش مؤثری در بازاندیشی هویت در جهان کنونی دارند.» عضو فرهنگستان هنر ایران ابراز داشت: «در جهان امروز، برخلاف گذشته که هویت ملت‌ها عمدتاً در بستر تر‌های فرهنگی، دینی و ادبی شکل می‌گرفت، اکنون این فرایند عمدتاً در بستر رسانه‌ها رخ می‌دهد؛ بنابراین، هویتی که از دل رسانه بدون تکیه به اصالت فرهنگی شکل بگیرد، نمی‌تواند اصیل باشد.» وی در ادامه اظهار داشت: «از این منظر، نقش هنر و معماری اسلامی – ایرانی اهمیت ویژه‌ای می‌یابد. برخلاف برخی دیدگاه‌ها، هنر در تمدن اسلامی ایران، از زمان پیش از اسلام تا پس از آن، تداوم داشته است. ما با انقطاع مواجه نیستیم، بلکه با تحول و پیوستگی روبه‌رو هستیم.» وی افزود: «از منظر تمدنی، هنر در ایران همواره وجهی معرفی و معنوی داشته است. برخلاف جریان‌های فرمالیستی در هنر غرب، هنر ایرانی همواره متکی بر معنا و حقیقت بوده است؛ به عبارتی، ما مرید فرم نبوده‌ایم، بلکه از دل معنا، فرم را پدید آورده‌ایم.» بلخاری عنوان نمود: «در اندیشه ایرانی، هنر با مفاهیمی چون فره ایزدی، بهمن، و فره تمییز خیر از شر پیوند دارد. در منابع ایران باستان، «بهمن» نه تنها یکی از فرشتگان است، بلکه لقب هنر نیز هست. در نگاه ایرانی، هنر زاده خرد است و به همین دلیل در قلمرو معرفت قرار می‌گیرد.» وی خاطرنشان کرد: «در نتیجه، هنر در فرهنگ ایرانی یک امر روحانی است، نه صرفاً یک تکنیک. در تمدن یونانی، هنر به معنای ایجادکردن و کشف امر پنهان بوده، اما در ایران، هنر پیوندی با حکمت و فزرانگی داشته است. این مسئله، تمایز اصلی هنر ایرانی با بسیاری از جریان‌های هنری دیگر است.» در پایان، بلخاری ابراز داشت: «لازم است در تعریف هنر از زبانی بهره بگیریم که برای تمام اقشار، از جمله استادان علوم‌فنی و طبیعی نیز قابل فهم باشد. تعریف هنر نباید محدود به مفاهیم انتزاعی باشد، بلکه باید به‌گونه‌ای باشد که حتی استادان فیزیک نیز درک دقیقی از آن داشته باشند.»

رئیس دانشگاه آزاد هنر‌های ایرانی استاد فرشچیان: پیوند میان نسلی به‌وسیله آموزش تاریخ و هنر مستحکم‌تر می‌شود

سجاد محمدیارزاده، رئیس دانشگاه هنر‌های ایرانی استاد فرشچیان با اشاره به سرزمین باستانی خوزستان، این منطقه را یکی از اصلی‌ترین خاستگاه‌های تمدن و شهرنشینی در فلات ایران دانست و از تمدن‌های باستانی چون ایلام و جیرفت به‌عنوان نمونه‌هایی برجسته از شکوه و عمق فرهنگی ایران یاد کرد. وی افزود: «تمدن ایلامی با ساختار‌های حکومتی، مذهبی و هنری پیشرفته و تمدن جیرفت با نشانه‌های کهنی از نوشتار و معماری نمایانگر ریشه‌دار بودن هویت تاریخی این سرزمین هستند.» یارزاده با بیان اینکه شناخت این تمدن‌ها می‌تواند در تقویت روحیه خودباوری و انسجام فرهنگی نسل جوان مؤثر باشد، تأکید کرد که بهره‌گیری از ظرفیت دانشگاه‌ها، هنر و رسانه برای ارتقای میراث گران‌بها ضروری است. محمد یارزاده همچنین خواستار گسترش آموزش‌های مرتبط با تاریخ و هنر ایران در نظام آموزشی کشور شد تا پیوند میان نسل امروز و گذشته پر افتخار ایران مستحکم‌تر شود.

مشاور فرهنگی رئیس دانشگاه آزاد اسلامی: دانشگاه باید زمینه‌ساز استقرار سبک زندگی اسلامی – ایرانی باشد

مشاور فرهنگی رئیس دانشگاه آزاد اسلامی و عضو کمیته فرهنگ و تمدن اسلام و ایران، در اختتامیه دوره توان‌افزایی «تبیین مؤلفه‌های تقویت هویت ایرانی – اسلامی» با تأکید بر نقش محوری دانشگاه‌ها در شکل‌گیری تمدن نوین اسلامی اظهار داشت: «دانشگاه‌ها باید در مسیر تحقق تدریجی این تمدن حرکت کنند و زمینه‌ساز استقرار سبک زندگی اسلامی – ایرانی باشند.» وی با بیان اینکه سبک زندگی اسلامی – ایرانی مبتنی بر جهان‌بینی اسلامی است، تصریح کرد: «این سبک زندگی شامل اعتقادات، باورها، هنجار‌ها، ارزش‌ها، الگوهای رفتاری، روابط سیاسی، اقتصادی، خانوادگی و حتی معماری منبعث از فرهنگ اسلامی است.» بنیانیان خاطرنشان کرد: «شکل‌گیری تدریجی این سبک و جاری شدن آن در بطن جامعه، می‌تواند در بلندمدت منجر به تحقق تمدن نوین اسلامی شود. اما در حال حاضر، جهانی‌شدن و تهاجم فرهنگی تهدیدی جدی برای اصالت فرهنگی ما محسوب می‌شوند.»

وی افزود: «برای اصلاح سبک زندگی التقاطی موجود، طراحی الگوی پیشرفت اسلامی – ایرانی، مهندسی فرهنگی نظام‌های حکمرانی کشور، و تدوین پیوست فرهنگی و اجتماعی برای طرح‌های کلان از جمله مسکن مهر، پزشک خانواده، اصل ۴۴ و هدفمندی یارانه‌ها امری ضروری است.» بنیانیان همچنین تحول‌بنیادین در نظام‌های فرهنگی و آموزشی کشور، تولید علوم انسانی اسلامی و بومی، و طراحی نظام‌های اسلامی را از جمله الزامات استقرار سبک زندگی اسلامی – ایرانی دانست و تأکید کرد: «حوزه و دانشگاه باید با هم‌افزایی به تقویت نظام فرهنگی جامعه بپردازند. نخبگان نوآر باید در طراحی نظامات اجرایی اسلامی نقش آفرین باشند تا شاهد تحولات معنادار در تمامی ابعاد، از جمله روابط اقتصادی، اجتماعی، خانوادگی، پوشش و تغذیه باشیم.» مشاور فرهنگی رئیس دانشگاه آزاد اسلامی با اشاره به نقش ویژه استادان دانشگاه به‌عنوان نخبگان علمی کشور گفت: «آنان باید در در مان بیماری‌های فرهنگی و اجتماعی نقش آفرینی جدی داشته باشند. کشف مسئولیت فردی در اصلاح جامعه و تجزیه و تحلیل عملکرد مسئولان، مردم و شرایط جهانی از جمله وظایف اساسی نخبگان علمی است.»

بنیانیان همچنین نهادهای مؤثر داخلی در تحولات فرهنگی جامعه را برشمرد و گفت: «رسانه ملی، سازمان‌های فرهنگی رسمی، دانشگاه‌ها، مراکز علمی، حوزه‌ها، مساجد، شکل‌های مردمی، آموزش و پرورش، خانواده و فضای مجازی، از جمله ارکان تأثیرگذارند. در این میان، دانشگاه‌ها و مراکز علمی به‌عنوان قوه عاقله کشور، وظیفه‌ای ویژه و بی‌بدیل بر دوش دارند.»